

Nizozemská revoluce (1572-1579)

Španělsko (15.-16. století)

- u vzniku stojí Ferdinand Aragonský a Isabela Kastilská, personální unie, každý si vládne na svém písečku

1492 konec *reconquisty*, působení inkvizice, plavba Kryštofa Kolumba

- proti zakladatelům Španělska opozice velkých feudálů = *grandové*, ti získali sílu z bojů s Araby
- Ferdinand se tedy přiklonil na stranu měst, která se spojila do tzv. *Sv. hermanandy*, s jeho pomocí města porazila šlechtice, *grandy*
- **Johana Šílená** (Jana Kastilská), dcera Ferdinanda a Isabely se provdala za Filipa Habsburského
- právě Filip Habsburský sňatkem přinesl Nizozemí

Karel I. Habsburský (1516-1556)

- od roku 1516 králem Španělským, 1519 císař SŘŘ, za něj probíhá reformace
- Augsburský mír, on sám rezignuje na obojí (jak krále Španělska tak císaře SŘŘ), protože neudržel katolické náboženství
- opíral se o vysokou šlechtu ⇒

1520 POVSTÁNÍ KOMUNERŮ = povstání měst v čele s Toledem, Karel tvrdě potlačil, města byla nejen poražena, ale i zatížena daněmi ⇒ ekonomické zatížení, postupně se do čela Evropy začíná dostávat spíše Anglie a Francie

- Španělsko má sice hodně bohatství z kolonií, ale celé je to díky nařízení daní promrháno

Filip II. Habsburský (1556-1598)

- syn Karla I., manželka Marie Tudorovna
- tvrdě prosazuje katolicismus, oporou jeho politiky je tedy církev a střední šlechta
- hospodářská politika nemá žádnou koncepci ⇒ státní bankrot, který se snaží vyřešit vysokými daněmi

1588 PORÁŽKA ŠPANĚLSKÉ ARMADY (lod'stvo) Alžbětou Tudorovnou, i když se prezentovala jako neporazitelná

- výstavba královského paláce Escorialu
- dočasně připojil Portugalsko

Nizozemská revoluce

Nizozemské provincie

- nejbohatší španělská provincie, tvořeno 17 provinciemi, téměř nezávislá země na Španělsku
- provincie mají vlastní sněm, prodlouženou rukou Filipa II. byl *generální místodržitel*, tehdy **Markéta Parmská**, jeho nevlastní dcera
- pestré náboženské složení: katolíci, ale především stoupenci Martina Luthera = lutheráni, stoupenci Jana Kalvína = kalvinisté, novokřtění
- po státním bankrotu Filip zvyšuje daně, ... kde jinde než (v ČEZ) v Nizozemí, snaží se tam prosadit absolutismus

⇒ 1566 *obrazoborecké hnutí* = hnutí zaměřené proti Filipu II., především nižší vrstvy, které ničily katolické kostely

- šlechta se snaží spíš o diplomatické vyjednávání s Filipemjsi říkal že máš
  - ⇒ záminka pro Filipa, aby do Nizozemí poslal armádu, v čele je **vévoda z Alby** (Fernand Álvarez de Toledo), který nastolil krutovládu, teror, zničil Nizozemskou opozici
  - někteří z Nizozemí utíkají, třeba **Vilém Oranžský**, který později stanul v čele povstání proti Španělům
  - „řádění Španělů“ vyvolalo celonárodní revoluci, v jejím čele je **Vilém Oranžský**, je to první buržoazní revoluce
  - *gézové* = žebráci, i oni bojovali po boku Nizozemských stavů proti Španělům, dělí se na jižní (říkají si lesní) a severní (mořští)
- 1572 mořští gézové napadli jeden z přístavů ovládaných Španělskem, počátek revoluce
- po odchodu vévody z Alby nastupuje **Juan d’Austria**
  - *gentská pacifikace* = po vyplenění Antverp Španěli se stavové domluvili na společném postupu
- 1579 nizozemské provincie se rozdělují:
- na jihu se utvoří tzv. **Arraská unie**, tyto provincie už nechtějí válku a chtějí se se Španěli domluvit o stažení vojsk a oni jim za odměnu zůstanou věrní, součástí Španělska
  - na severu se utvoří tzv. **Utrechtská unie**, tyto provincie chtějí bojovat do té doby, než Španěle nevyženou, což se nakonec podařilo
- 1581 severní provincie vyhlásují *Spojené nizozemské provincie*, tedy nezávislost na Španělsku, v jejím čele stanul **Vilém I. Oranžský**, moc dlouho nevydrží, po něm nastupuje jeho syn **Mořic Oranžský**
- 1509 příměří se Španěli, mají uznávat Nizozemsko, platí však jen do 1621 (30letá válka), museli se tedy přidat na stranu Habsburků, po jejím konci v roce 1648 (Vestfalský mír) bylo Nizozemsko uznáno *de iure* uznáno za svobodný stát
- jižní Nizozemí, které zůstalo věrné Španělsku, je budoucí Belgie